

UGC NET PAPER 3 NOVEMBER 05, 2017 SHIFT 1 SANSKRIT QUESTION PAPER

निर्देश: - अस्मिन् प्रश्नपत्रे पञ्चसप्ततिः (75) बहुविकल्पीय प्रश्नाः सन्ति। तेषु प्रतिप्रश्नमङ्कद्वयम्। सर्वे प्रश्ना उत्तरणीयाः।
निर्देश : इस प्रश्नपत्र में पचहत्तर (75) बहु-विकल्पीय प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के दो (2) अंक हैं। सभी प्रश्नों के उत्तर दें।
Note : This paper contains seventy-five (75) multiple choice questions. Each question carries two (2) marks. Attempt all the questions.

1. 'मया सो अन्नमत्ति यो विपश्यति' इति कस्य ऋग्वेदीयसूक्तस्य अंशः ?
(1) अग्निसूक्तस्य (2) वाक्सूक्तस्य (3) इन्द्रसूक्तस्य (4) नासदीयसूक्तस्य
2. 'हिरण्यगर्भसूक्तम्' ऋग्वेदस्य कस्मिन् मण्डले आयाति ?
(1) प्रथमे (2) अष्टमे (3) नवमे (4) दशमे
3. ऋग्वेदस्य भाष्यकारः कः ?
(1) महीधरः (2) स्कन्दस्वामी (3) हलायुधः (4) भट्टभास्करः
4. 'त्रात्यकाण्डम्' कस्मिन् वेदे प्राप्यते ?
(1) अथर्ववेदे (2) सामवेदे (3) ऋग्वेदे (4) यजुर्वेदे
5. शुनःशेषस्य आख्यानं कुत्र प्राप्यते ?
(1) ऐतरेयब्राह्मणे (2) तैत्तिरीयब्राह्मणे (3) शतपथब्राह्मणे (4) ताण्ड्यब्राह्मणे
6. वेदस्य नासिकास्थानीयमङ्गं किमस्ति ?
(1) शिक्षा (2) ज्योतिषम् (3) निरुक्तम् (4) व्याकरणम्
7. 'यज्ञस्य देवमृत्विजम्' - इत्यत्र देवम् इति पदं कीदृशमस्ति ?
(1) आद्युदात्तम् (2) मध्योदात्तम् (3) अन्तोदात्तम् (4) सर्वानुदात्तम्
8. स्वरितपरे अनुदात्ताः किमुच्यन्ते ?
(1) उदात्ताः (2) स्वरिताः (3) प्रचयाः (4) अनुदात्ताः

9. 'भवाति' इति कस्मिन् लकारे रूपमस्ति ?
 (1) लेट् (2) लोट् (3) लङ् (4) लुङ्
10. सामवेदस्य ब्राह्मणमस्ति -
 (1) गोपथब्राह्मणम् (2) शांखायनब्राह्मणम्
 (3) संहितोपनिषद्ब्राह्मणम् (4) शतपथब्राह्मणम्
11. बृहदारण्यकम् केन वेदेन सम्बद्धमस्ति ?
 (1) ऋग्वेदेन (2) यजुर्वेदेन (3) सामवेदेन (4) अथर्ववेदेन
12. 'अरा इव रथनाभौ संहता यत्र नाड्यः' - इत्युक्तिः कुत्र विद्यते ?
 (1) मुण्डकोपनिषदि (2) कठोपनिषदि (3) बृहदारण्यकोपनिषदि (4) छान्दोग्योपनिषदि
13. अतिमुक्तिः कुत्र वर्णिता ?
 (1) ईशावास्योपनिषदि (2) ऐतरेयोपनिषदि (3) बृहदारण्यकोपनिषदि (4) प्रश्नोपनिषदि
14. 'आत्मा वा इदमेक एवाग्र आसीत्' - इत्युक्तिः कुत्र प्राप्यते ?
 (1) ईशावास्योपनिषदि (2) तैत्तिरीयोपनिषदि (3) छान्दोग्योपनिषदि (4) मुण्डकोपनिषदि
15. 'अन्नं बहु कुर्वीत' - अयमुपदेशः कुत्र प्राप्यते ?
 (1) ईशावास्योपनिषदि (2) तैत्तिरीयोपनिषदि (3) छान्दोग्योपनिषदि (4) प्रश्नोपनिषदि
16. 'मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठा' इत्यत्र 'न' कीदृशः ?
 (1) उपमार्थीयः (2) प्रतिषेधार्थीयः (3) विचिकित्सार्थीयः (4) समुच्चयार्थः
17. 'पुरुषः' इति पदस्य निर्वचने किं नास्ति ?
 (1) पुरुषादः (2) परुषः (3) पुरिशयः (4) पूरयते:

18. 'धर्मसूत्रम्' केन वेदाङ्गेन सह सम्बद्धमस्ति ?
 (1) शिक्षावेदाङ्गेन (2) कल्पवेदाङ्गेन (3) व्याकरणवेदाङ्गेन (4) निरुक्तवेदाङ्गेन
19. निरुक्तदिशा पदजातानि कति सन्ति ?
 (1) त्रीणि (2) चत्वारि (3) पञ्च (4) षट्
20. अथर्ववेदस्य किं गृह्यसूत्रम् अस्ति ?
 (1) खादिरगृह्यसूत्रम् (2) कात्यायनगृह्यसूत्रम् (3) कौशिकगृह्यसूत्रम् (4) वैखानसगृह्यसूत्रम्
21. ऋग्वेदप्रातिशाख्यस्य प्रवक्ता कः अस्ति ?
 (1) शौनकः (2) उवटः (3) कात्यायनः (4) अनन्तभट्टः
22. 'स्वरान्तरे व्यञ्जनानि' कस्याङ्गं भवन्ति ऋक्प्रातिशाख्यमते ?
 (1) पूर्वस्य (2) उत्तरस्य (3) अपूर्वस्य (4) मध्यस्य
23. ऋक्प्रातिशाख्यदिशा व्यञ्जनानामाद्याः किं भवन्ति ?
 (1) अन्तःस्थाः (2) ऊष्माणः (3) सन्ध्यक्षराणि (4) स्पर्शाः
24. ऋक्प्रातिशाख्यमतेन वक्ष्यमाणेषु सोष्मवर्णः कः ?
 (1) ह (2) श (3) ष (4) झ
25. 'आष्विष्टेषेणः' इत्यत्र कियान् स्वरभक्तिकालः ?
 (1) एकमात्राकालः (2) अर्धमात्राकालः (3) पादमात्राकालः (4) द्विमात्राकालः
26. पाणिनीयशिक्षानुसारं स्वरितस्वरोच्चारणकाले हस्तप्रदर्शनविधिः कुत्र विधातव्यः ?
 (1) कर्णमूले (2) हृदि (3) मूर्ध्नि (4) सर्वास्ये
27. कथं ज्ञायते महाभाष्यदृष्ट्या 'सिद्धःशब्दोऽर्थः सम्बन्धश्चे' ति ?
 (1) अर्थक्रियार्थिभ्यः (2) लोकतः (3) शास्त्रतः (4) कोशतः

28. 'पदे न वर्णा विद्यन्ते वर्णेष्ववयवा न च।
वाक्यात् पदानामत्यन्तं प्रविवेको न कश्चन।।' - अनया कारिकया भर्तृहरिः किं बोधितवान् ?
- (1) वर्णानां सत्यत्वम् (2) पदानां सत्यत्वम्
(3) वाक्यस्य सत्यत्वम् (4) सर्वेषां सत्यत्वम्
29. 'एध्' धातोः लुङि उत्तमपुरुषैकवचने कः प्रयोगः ?
- (1) ऐधिषि (2) एधिषीय (3) ऐधिष्ये (4) ऐधे
30. 'भवती' त्यर्थे 'यत्' प्रत्ययान्तः कः प्रयोगः ?
- (1) भव्यम् (2) भव्यः (3) भाव्यम् (4) भाव्यः
31. एषु 'मतुप्' प्रत्ययान्तोऽशुद्धः प्रयोगोऽन्वेष्टव्यः -
- (1) यववान् (2) ज्ञानवान् (3) विद्यावान् (4) लक्ष्मीवान्
32. स्त्रियां 'सीमन्' शब्दस्य प्रथमायां कः प्रयोगो भवति ?
- (1) सीमन् (2) सीमनी (3) सीमा (4) सीमना
33. 'वृद्धो जनो दुःखशतानि भुङ्क्ते' इत्यत्रात्मनेपदविधायकं सूत्रं किम् ?
- (1) भावकर्मणोः (2) अकर्मकाच्च
(3) कर्तृस्थे चाशरीरे कर्मणि (4) भुजोऽनवने
34. 'आख्यातोपयोगे' इत्यत्र प्रयुक्तस्योपयोगशब्दस्य कोऽर्थः ?
- (1) वक्ता (2) नियमपूर्वकविद्यास्वीकारः
(3) नियतकालं भृत्या स्वीकरणम् (4) अन्यकर्तृकोऽभिलाषः
35. 'अरबी' भाषा कस्य भाषापरिवारस्य भाषा अस्ति ?
- (1) सामीपरिवारस्य (2) हामीपरिवारस्य (3) काकेशीपरिवारस्य (4) हितीपरिवारस्य

36. कलिङ्गराजखारवेलस्य उल्लेखः कस्मिन्नभिलेखे वर्तते ?

- (1) एहोले-शिलालेखे (2) हाथीगुम्फालेखे (3) गिरनारलेखे (4) जूनागढलेखे

37. निम्नलिखितेषु कस्यैकोऽभिलेखो यूनानीलिप्यां वर्तते ?

- (1) समुद्रगुप्तस्य (2) पुलकेशिनः (3) अशोकस्य (4) रुद्रदाम्नः

38. अधोलिखितानां 'केन सह कस्य सम्बन्ध' इति समीचीनां तालिकां चिनुत।

(a) नैयायिकाः	(i) प्रामाण्यं स्वतोऽप्रामाण्यं परतः
(b) पूर्वमीमांसकाः	(ii) प्रामाण्याप्रामाण्ये परतः
(c) जैनाः	(iii) अप्रामाण्यं स्वतः प्रामाण्यं परतः
(d) बौद्धाः	(iv) प्रामाण्याप्रामाण्ये स्वतः

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

39. तर्कसङ्ग्रहदीपिकायामीश्वरस्य लक्षणं किमुक्तम् ?

- (1) ज्ञानाधिकरणत्वम् (2) नित्यज्ञानाधिकरणत्वम्
(3) प्रत्यक्षग्राह्यत्वम् (4) सुखादिमत्त्वम्

40. न्यायसिद्धान्तमुक्तावलीरीत्याऽनुमितौ व्याप्तिज्ञानं किम्भवति ?

- (1) व्यापारः (2) परामर्शः (3) पक्षः (4) करणम्

41. 'वेदप्रतिपाद्यः प्रयोजनवदर्थो धर्मः' इति धर्मलक्षणे लौगाक्षिभास्करेण 'अर्थ' पदोपादानं किमर्थम् ?

- (1) स्वर्गादिप्रयोजनेऽतिव्याप्तिवारणाय (2) भोजनादावतिव्याप्तिवारणाय
(3) श्येनयागादावतिव्याप्तिवारणाय (4) हस्तप्रक्षालनादावतिव्याप्तिवारणाय

42. बौद्धानां कति प्रस्थानानि प्रसिद्धानि सन्ति ?
 (1) चत्वारि (2) त्रीणि (3) पञ्च (4) षड्
43. बौद्धदर्शनानुसारं चित्तस्कन्धः कतिविधः ?
 (1) चतुर्विधः (2) पञ्चविधः (3) षड्विधः (4) सप्तविधः
44. 'ईक्षतेर्नाशब्दम्' इत्यस्मिन् सूत्रे निम्नलिखितेषु शाङ्करभाष्यानुसारं किं मतं निरस्यते ?
 (1) ब्रह्म जगतः कारणमस्ति (2) प्रधानं जगतः कारणमस्ति
 (3) ब्रह्म सर्वज्ञमस्ति सर्वकारणात् (4) ईक्षणशक्तिर्ब्रह्मणि नास्ति
45. 'तद् ब्रह्म सर्वज्ञं सर्वशक्तिजगदुत्पत्तिस्थितिलयकारणम्' इत्यवबोधः शाङ्करभाष्यानुसारं कस्माद् भवति ?
 (1) प्रत्यक्षदर्शनात् (2) वेदान्तशास्त्रात् (3) जगद्वैचित्र्यात् (4) कारणकार्यभावात्
46. 'दृग्दर्शनशक्तयोरेकात्मता' इतिलक्षणं योगसूत्रे कस्य विद्यते ?
 (1) अविद्यायाः (2) अभिनिवेशस्य (3) अस्मितायाः (4) रागस्य
47. वेदान्तसारानुसारं अनुबन्धे किं न गण्यते ?
 (1) अधिकारी (2) विषयः (3) साधनानि (4) सम्बन्धः
48. वेदान्तदर्शनानुसारं व्यष्ट्युपहितं चैतन्यं किमुच्यते ?
 (1) ईश्वरः (2) प्राज्ञः (3) आत्मा (4) ब्रह्म
49. 'पुद्गलः' इति शब्दः कस्य दर्शनस्य वर्तते ?
 (1) बौद्धदर्शनस्य (2) जैनदर्शनस्य (3) सांख्यदर्शनस्य (4) वेदान्तदर्शनस्य
50. जिनदत्तसूरिमते जिनः को भवितुमर्हति ?
 (1) वेदवेदाङ्गविद् (2) अष्टादशदोषेभ्यो मुक्तः
 (3) तत्त्वज्ञानी (4) जैनदर्शने दीक्षितः

51. एषु किं रामायणाश्रितं न भवति ?
 (1) पञ्चरात्रम् (2) उत्तररामचरितम् (3) महानाटकम् (4) रघुवंशम्
52. एषु किं पर्व महाभारते नास्ति ?
 (1) सभापर्व (2) भीमपर्व (3) वनपर्व (4) शल्यपर्व
53. एषु किं महापुराणम् अस्ति ?
 (1) कूर्मपुराणम् (2) साम्बपुराणम् (3) एकाम्रपुराणम् (4) आदित्यपुराणम्
54. काव्यमीमांसायां प्रथमेऽध्याये रीतिनिर्णयविषये अस्य नाम अस्ति -
 (1) सुवर्णनाभः (2) चित्राङ्गदः (3) प्रचेतायनः (4) भरतः
55. 'त्वयि दृष्ट एव तस्या निर्वाति मनो मनोभवज्वलितम्।
 आलोके हि हिमांशोर्विकसति कुसुमं कुमुद्वत्याः ॥' - अत्र मनसः प्रतिबिम्बनं केन सह वर्तते ?
 (1) हिमांशुना सह (2) कुसुमेन सह (3) कुमुद्वत्या सह (4) मनोभवेन सह
56. 'राघवविरहज्वालासन्तापितसह्यशैलशिखरेषु।
 शिशिरे सुखं शयानाः कपयः कुप्यन्ति पवनतनयाय ॥' - रसगङ्गाधरे प्रथमे आनने श्लोकोऽयमुदाहरणं भवति -
 (1) उत्तमोत्तमकाव्यस्य (2) उत्तमकाव्यस्य (3) मध्यमकाव्यस्य (4) अधमकाव्यस्य
57. 'सुवर्णपुष्पां पृथिवीं चिन्वन्ति पुरुषास्त्रयः' - इत्यादिश्लोकः ध्वन्यालोके प्रथमे उद्द्योते कस्य उदाहरणं भवति ?
 (1) अविवक्षितवाच्यस्य (2) विवक्षितान्यपरवाच्यस्य
 (3) आक्षेपालङ्कारस्य (4) विशेषोक्त्यलङ्कारस्य
58. दशरूपकमते मुखसन्धेः अङ्गानि भवन्ति -
 (1) एकादश (2) द्वादश (3) त्रयोदश (4) चतुर्दश

59. धनञ्जयमते भूयसे फललाभाय औत्सुक्यमात्रं भवति -

- (1) आरम्भः (2) यत्नः (3) प्राप्त्याशा (4) फलागमः

60. कालक्रमानुसारं तालिकां चिनुत -

- (a) जगन्नाथः (b) भरतः

- (c) विश्वनाथ-कविराजः (d) मम्मटः

- (1) (b), (d), (c), (a) (2) (b), (d), (a), (c)

- (3) (b), (a), (c), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

61. 'धर्मादिसाधनोपायः सुकुमारक्रमोदितः।

काव्यबन्धोऽभिजातानां हृदयाह्लादकारकः ॥' - अत्र कुन्तकेन किं प्रतिपादितम्?

- (1) काव्यलक्षणम् (2) काव्यहेतुः (3) काव्यप्रयोजनम् (4) काव्यवैविध्यम्

62. अधस्तनयुग्मानां समीचीनमेलनतालिकां चिनुत -

- (a) चीयते बालिशस्यापि सत्क्षेत्रपतिता कृषिः। (i) मृच्छकटिकम्

- (b) आसीत् स दोलाचलचित्तवृत्तिः। (ii) कर्णभारम्

- (c) हृदये गृह्यते नारी यदीदं नास्ति गम्यताम्। (iii) रघुवंशम्

- (d) हुतं च दत्तं च तथैव तिष्ठति। (iv) मुद्राराक्षसम्

- (a) (b) (c) (d)

- (1) (iv) (i) (ii) (iii)

- (2) (iv) (ii) (i) (iii)

- (3) (iii) (iv) (i) (ii)

- (4) (iv) (iii) (i) (ii)

63. 'हृतेऽपि भारे महत्स्त्रपाभरादुवाह दुःखेन भृशानतं शिरः' - शिशुपालवधे महाकाव्ये इयं वर्णना केन सम्बद्धा?

- (1) यमवाहनमहिषेण (2) वरुणेन (3) कुबेरेण (4) इन्द्रेण

64. अभिज्ञानशाकुन्तले दुष्यन्तस्य पुरोहितः भवति -
 (1) वातायनः (2) सोमरातः (3) गालवः (4) मारीचः
65. मुद्राराक्षसे चन्द्रगुप्तस्य अन्तःपुरचरः कञ्चुकी भवति -
 (1) सिद्धार्थकः (2) चन्दनदासः (3) वैहीनरिः (4) भागुरायणः
66. दशकुमारचरिते अष्टमे उच्छ्वासे विदर्भदेशस्य भोजवंशभूषणस्य कस्य राज्ञः वर्णनमस्ति ?
 (1) पुण्यवर्मणः (2) मानसारस्य (3) राजहंसस्य (4) प्रहारवर्मणः
67. 'तदन्वये शुद्धिमति प्रसूतः शुद्धिमत्तरः' - रघुवंशेऽयं पद्यांशः केन सम्बद्धः ?
 (1) श्रीरामेण (2) रघुणा (3) अजेन (4) दिलीपेन
68. 'मदेकपुत्रा जननी जरातुरा' - नैषधचरिते इयमुक्तिर्भवति -
 (1) दमयन्त्याः (2) हंसस्य (3) भीमस्य (4) नलस्य
69. 'हर्षचरितम्' कतिपु उच्छ्वासेषु रचितमस्ति ?
 (1) त्रिषु (2) पञ्चसु (3) सप्तसु (4) अष्टसु
70. उत्तररामचरिते 'मैत्रावरुणिः' पदं कस्य कृते प्रयुक्तम् ?
 (1) विश्वामित्रस्य कृते (2) वसिष्ठस्य कृते (3) अष्टावक्रस्य कृते (4) ऋष्यशृङ्गस्य कृते
71. 'अलब्धलाभार्था लब्धपरिरक्षणी' इत्यादि - विशेषणानि कौटिलीयार्थशास्त्रे कां लक्षयन्ति ?
 (1) भेदनीतिम् (2) दण्डनीतिम् (3) वार्ताम् (4) आन्वीक्षिकीम्
72. 'संख्यातार्थेषु कर्मसु नियुक्ता ये यथादिष्टमर्थं सविशेषं वा कुर्युः तानमात्यान् कुर्वीत' - कौटिलीयार्थशास्त्रे उल्लिखितमेतत् मतं भवति -
 (1) भारद्वाजस्य (2) विशालाक्षस्य (3) बाहुदन्तीपुत्रस्य (4) पिशुनस्य

73. याज्ञवल्क्यमते पैतामहे द्रव्ये अनेकपितृकपुत्राणां भागविभागः कथं भवति ?

- (1) पितृतः (2) कामतः (3) समभावतः (4) ज्येष्ठकनिष्ठभावतः

74. मनुमते वैश्यस्य मेखला कीदृशी कार्या ?

- (1) मुञ्जमयी (2) मूर्वामयी (3) शणतान्तवी (4) कुशमयी

75. मनुमते एतेषां कस्य मात्रा नृपस्य निर्माणे न गृहीता ?

- (1) इन्द्रस्य (2) चन्द्रस्य (3) अश्विनोः (4) अनिलस्य

- o o o -

Space For Rough Work

prepp
Your Personal Exam Guide